

RAZPISI ZA TERCIARNO IZOBRAŽEVANJE

Konec januarja je Vlada Republike Slovenije zavrnila soglasje k objavi razpisa za vpis na visokošolske zavode za prihodnje študijsko leto. Svojo odločitev je argumentirala, da je treba za odločitev presoditi potrebe po kadrih v gospodarstvu, v javnem sektorju in v državi nasploh.

Reakcije deležnikov v visokem šolstvu in glavnih medijskih hišah so bile strahovite. Prav neverjetno je, koliko prahu je dvignila ta novica. Čeprav smo v medijih brali in poslušali predvsem kritike na to odločitev, je to z našega vidika zelo spodbudno, potrebno in koristno. Končno, bi lahko zapisali, se je v naši državi javno izpostavila problematika visokega šolstva.

Če je kaj strateško pomembnega za vsako državo, in še posebno za našo, so to mladi in njihova izobrazba. Le izobraženi in v svojem poklicu srečni ter uspešni ljudje bodo koristili celotni družbi. Toda – kdaj je človek srečen? Verjetno ne bo nihče zadovoljen in uspešen, če konča še tako zaželen študij, a zanj po diplomi ne bo službe.

V naši reviji smo že pred desetletjem zapisali, da je pri nas v splošnem razpisanih preveč prostih študijskih mest in da je predvsem preveč prostih mest za študij na družboslovnih smereh in tudi na nekaterih drugih, da pa jih je premalo predvsem na tehniki in na širšem zdravstvenem področju.

Takrat so nas nekateri naši glavni mediji napadli, da tehniki želimo narediti to deželo tehnokratov in vajencev. Takrat smo zapisali, da je v majhni državi, kot je Slovenija, možno zelo natančno ugotoviti, koliko zdravnikov, medicinskih sester, osnovnošolskih in srednješolskih učiteljev, sodnikov, revirnih gozdarjev in številnih drugih izobraženih ljudi bomo potrebovali čez pet ali deset let. Zapisali smo tudi, da pa ni mogoče načrtovati, koliko bo potrebnih inženirjev, ekonomistov, kemikov in drugih. Kot primer naj navedem, da je bilo za študijsko leto 2010/11 na slovenskih pravnih fakultetah razpisanih 1200 prostih mest. Danes pa ugotavljamo, da imamo preveč pravnikov. Kdo se tu dela norca iz davkoplačevalcev in predvsem iz mladih?

Če bi pred desetletjem naše vlade, pristojni ministri in izobraževalne ustanove to upoštevali, danes

ne bi primanjkovalo zdravnikov, medicinskih sester, inženirjev in podobno, ne bi imeli brezposelnih pravnikov in družboslovcev in vlada ne bi imela pomislekov za odobritev objave razpisa za naslednje študijsko leto.

Prav neverjetno je, koliko kritike v sredstvih obveščanja je pri tej odločitvi doživela vlada. In prav neverjetno, da rektorja dveh največjih javnih univerz nista znala ali nista želela pojasniti zakaj takšen razpis. Ali ni naloga univerz in visokošolskih zavodov, da oni načrtujejo število vpisnih mest za posamezen študij, in to predvsem na osnovi potreb po prostih delovnih mestih v državi. Večina odločevalcev za razpis prostih mest v terciarnem izobraževanju govori o želji dijakov in njihovih talentov. Prepričan pa sem, da je 80 odstotkov dijakov talentiranih za več poklicev in da se ta večina odloča na osnovi težavnosti, načina, kraja študija in tudi glede na vrsto dela, ki ga bodo opravljali kasneje. Ne nazadnje se mladi pri odločanju za študij pogovarjajo tudi o višini plače in drugih ugodnostih, ki ga zahteva ali prinaša izbran poklic.

Zastrašujoče so nekatere izjave profesorjev na javnih univerzah. Naj tu omenim najbolj nebulozno izjavo antropologinje Vesne V. Godine v časopisu Večer, »da nihče niti približno ne ve, kakšne bodo kadrovske potrebe slovenskega gospodarstva in družbe leta 2027.« Problem je, da ta oseba predava mladim študentom celo na obeh največjih slovenskih univerzah. Kako ta gospa predstavlja svojo snov, če ne ve, kaj in kje jo bodo potrebovali, kako predava načrtovanje in planiranje, ki morata biti v zasebnem življenju in na vsaki poklicni poti?

V začetku februarja je vlada na to temo organizirala posvet z rektorji naših univerz in z drugimi vodji samostojnih visokošolskih zavodov ter z gospodarstvom. Prav predstavniki gospodarstva so na tem posvetu izpostavili koristnost takšnega posveta in željo, da bi se o tem večkrat pogovarjali. In prav v tem vidim koristnost vladnega ukrepa, da je začasno zadržala objavo razpisa. Šele takrat, ko bo gospodarstvo imelo ključno vlogo pri načrtovanju števila razpisnih mest, bomo lahko govorili o optimalnem razpisu za terciarno izobraževanje.

Mnogi se s tem ne strinjajo. Toda – ali ni gospodarstvo najpomembnejši dejavnik v vsaki družbi? Mnogi prisegajo na zdravstvo, kulturo, kmetijstvo in podobno. Zavedam se, da je vse zelo pomembno. Toda, če je gospodarstvo slabo, ni sredstev ne za zdravstvo, ne za kulturo, ne za drugo.

V sodobni družbi bi morale gospodarstvo poleg vseh do sedaj poznanih poklicev, ki jih potrebuje, štipendirati tudi sociologe, psihologe, psihoterapevte, kulturnike in podobno. Vendar bi o tem moralo odločati samo gospodarstvo, in ne politika.

Janez Tušek